Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sanctilogium Angliae, Walliae, Scotiae, et Hiberniae, ergänzt durch weitere Heiligenlegenden und -viten - Cod. St. Georgen 12

Johannes <Tinmouthensis>

[s.l.], um 1425

Prologus

urn:nbn:de:bsz:31-68928

Visual Library

Monasterii S. Georgii in Nigra silva

Incipit prologus in librum sequentem qui dicitur sanctilogium salutis.

Mirabilem deum in sanctis suis. Venite adoremus collaudantes. Alma mater ecclesia, dilectissimi, certis temporibus venerabiles qui mirabilem suscitavit deus in electis suis. Pro quorum gloria ipsi eius exultantes certatim in ecclesia tantis laudibus debitis solemniis et ad consortium gaudiis consorcium suos invitantes filios. Et cum ipsis quam [illegible] gloriae regem pro modulo suo collaudent. Hoc [illegible] in invitatorio hortatur dicens. Mirabilem deum in sanctis suis venite adoremus collaudantes. In quibus verbis tria [illegible] intente consideranda [illegible] videlicet dei in se ineffabilem excellentiam cum dicit: Mirabilem deum. Secundo dei in suis mirabilem refulgentiam cum addit. in sanctis suis. Et tercio ad cotidianam [illegible] reverentiam cum subdit. Venite adoremus collaudantes. Primo ergo notatur divina excellentia in se, que est omnino ineffabilis et incomprehensibilis, quia [illegible] excellentia tanta [illegible] est tam immensa quod nulla creatura comprehendi [illegible] cognosci [illegible] in via, nec etiam in patria. Nam omnis creatura ad deum comparata [illegible] quia finiti ad infinitum nulla est proportio. Et ideo sicut dicit Boecius [illegible] notum est et [illegible]. Et nostra intelligentia ad illam lucem inaccessibilem [illegible] minus est quam oculus noctue [illegible] ad solem. Unde deus dicitur in [illegible] habitare super [illegible] hoc est super intelligencias etiam angelicas. Nunquam ergo potest deus a creatura rationabili et quibuscumque laudari; sed comprehendi ad plenum intellectum potest etiam nec effari. Quia licet deum cognoscere possumus in via, quod est, et in patria sicut est: nunquam tamen hic vel ibi quid est. Et ideo ad denotandum ipsius dei ineffabilem excellentiam, columba sua et [illegible] mater scilicet nostra ecclesia laudando et mirando vocat eum. Mirabilem deum. Secundo notatur ipsius dei in suis sanctis [illegible] et mirabilis refulgentia. Quia licet deus sit ubique et in omni creatura [illegible] presencialiter et potencialiter, specialiter tamen [illegible] est in creatura rationali per fidem et cognitionem, sed specialissimo modo est in sanctis et electis suis per gratiam et caritatem in hac vita et per gloriam et fruitionem in celo. Unde [illegible] incomprehensibilis est deus in creaturis [illegible] et non capitur ab ipsis. A racionabilibus vero omnibus capi potest per cognitionem, sed a bonis tamen capitur per amorem. Cum ergo creature sint speculum [illegible] in quo [illegible] contemplemur, iuxta illud apostoli: Videmus nunc per speculum in enigmate, et inter omnes creaturas deus est in sanctis et electis suis, scilicet plures et nobiliores effectus [illegible] in ipsis excellentius refulget et per eos [illegible] prodigiis et mirabilibus se ostendit. Propter quod [illegible] in psalmo [illegible] et in verbis [illegible] ecclesia [illegible] ipsum. Mirabilem deum in sanctis suis. Tercio excitat in his verbis [illegible] reverentiam [illegible] in se quam in suis debite [illegible] cum dicit. Venite adoremus collaudantes. Nunc [illegible] deus in suis [illegible] sua corona [illegible]

[illegible] in nobis [illegible] in nobis et [illegible]. Ideo non solum [illegible] quos gloriosos, sed magis [illegible] mater ecclesia ipsum gloriosum et mirabilem deum in sanctis suis. Venite adoremus collaudantes. Nam et ipsis sanctis suis debitum honorem non impendimus; nisi enim ipsum deum in suis honoramus, et ipsum in eis mirabilem predicamus. Quia qui suis honorem tribuit: illum [illegible] honorat qui eos sanctos fecit. Omnis ergo honor sanctis [illegible] exhibitus: in ipsum redundat totius [illegible] auctorem. Ut sic igitur deum in suis laudemus, eorumque meritis et oratione ad ipsorum imitationem [illegible] et consequentiam gloriam exemplariter [illegible] nonnulli precedentium patrum suis nos ad laudem [illegible] scriptis et laboribus diligentius invitaverunt. [illegible] equidem [illegible] immenso ardore [illegible] et opera [illegible] eadem ad edificationem posterorum in ecclesiis [illegible] scripta [illegible] reliquerunt. Quorum primus [illegible] et multos primus fecit fuisse Eusebius Cesariensis episcopus, de quo fit mencio in hoc volumine li. 6. ca. 21. Nam ut Beda refert [illegible] in quadam epistola cum magnus Constantinus augustus qui regit imperium circa annum domini trecentesimum duodecimum Cesaream palestine fuisset ingressus et dicto eidem sancto Eusebio ipsius civitatis episcopo ut posceret aliqua beneficia Cesariensi ecclesie profutura: legitur respondisse Eusebius: opibus suis ditatam ecclesiam nulla poscendi beneficia necessitate compulsam. Sibi tamen desiderium immobile extitisse, ut quicquid in republica romana gestum sit erga sanctos dei [illegible] sustinentes in universo orbe romano [illegible] monimenta publica [illegible]. Et qui martirium [illegible] quo iudice [illegible] in qua provincia vel civitate, qua die [illegible] de passione [illegible] palmam [illegible] Eusebio [illegible]. Unde factum est ut idem Eusebius [illegible] ecclesiasticam historiam retexeret et omnium pene martirum [illegible] diligens historiographus declararet. Deinde imperator Theodosius circa annum domini trecentesimum octogesimum octavum cum [illegible] Theodosius augustus Mediolanum ingressus fuisset [illegible] universos episcopos [illegible] et causam [illegible] cepit [illegible] sanctum Gregorium episcopum Cor[illegible] ecclesie [illegible] missas [illegible] quorum natalicia [illegible] nomina [illegible]. Qui [illegible] omnes [illegible] Eusebii Cesariensis archivis inquirendo [illegible] festa [illegible]. Quibusdam ergo ex eis [illegible] Cromacius et Heliodorus episcopi ad beatissimum [illegible] Jeronimum [illegible] et singulorum dierum festa eis conscripsit, asserens quod per singulos dies diversarum provinciarum et [illegible] plusquam octingentorum vel nongentorum [illegible] martirum nomina [illegible] excepto die kalendarum Januarii [illegible]. Sed ne [illegible] tanta [illegible] pro ordine [illegible] memorare. Et sic primo post diligentiam sancti Eusebii per beatum Jeronimum quoddam est conscriptum martirologium, quod dicitur kalendarium [illegible]. Exinde venerabilis Beda et postea sancti[illegible]

F. Georgius

Abbas [illegible]

florus: laudabili studio circa idem augmentum visu[s est]
adiunxisse. ¶ Quod quia Beda tantummodo unius [illegible]
fuisse dicitur, et [illegible] plures ka-
lendarum dies vacuos reliquerat, multaque inveniuntur
sanctorum opus recepisse necessaria, que dictus florus non
satis suppleverat, ideo devotus Usuardus monachus
presbiter, jussu Karoli augusti, circa annum domini
octingentesimum octavum [illegible] ordinem [illegible]
et numerum [illegible] ex omnibus predictorum [illegible] mar-
tilogium, quo nunc communiter utitur ecclesia, recollegit.

¶ Postea vero quidam venerabilis nomine Guido, abbas
monasterii sancti Dionisii, [illegible] passiones sanctorum legendas
ex libris historialibus, videlicet ex speculo Vincentii, et ex le-
genda Jacobi Januensis, que dicitur aurea, et ex plerisque
aliis studiose collectas et abbreviatas in unum volumine
quod appellant speculum legendarum, secundum ordinem marti-
logii, ipsum eciam martilogium [illegible] inserens, compila-
vit. ¶ Post hec autem circa annum domini millesimum tri-
centesimum sexagesimum sextum quidam devotus sacerdos
Anglicus nomine Johannes [illegible] quendam librum similem
quodammodo dicto operi predicti Guidonis composuit, adi-
ciens non pauca, presertim de sanctis maioris britannie
et hibernie, quem appellant librum [illegible] dei [illegible]
[illegible] alium librum prius [illegible] de sanctis Anglie,
Wallie, Scocie et Hibernie, quem librum [illegible]
[illegible] censuit nominandum. Hic enim Johannes nomina
sanctorum [illegible] martirumque et confessorum virtutes et
miracula martilogio predicto compendiose adiecit.

¶ Et isti omnes predicti patres, ut deum in sanctis suis
laudare deberemus, nos suis scriptis et laboribus
invitare videntur dicentes: Mirabilem deum in sanc-
tis suis venite adoremus collaudantes. ¶ Tandem
autem ego infimus peccator, ad gloriam et honorem omnipo-
tentis dei, et gloriose virginis matris eius, omniumque sanctorum,
hoc subsequens volumen ex plurimis sanctorum patrum ex-
[illegible] et quibusdam aliis collectum transcribi feci, [illegible]
venerabilem Johannem quem maxime secutus [illegible]
qui ipse libros particulares et capitula distinguens, et
multa addiciens ut patebit. ¶ Presens ergo volumen
distinxi in quattuordecim libros, quorum duodecim re-
spondent secundum duodecim menses anni, incipiendo a Ja-
nuario. Et quilibet horum librorum tot habet capitula
quot mensis habet dies. In quibus singulis capitulis
ponuntur omnium singulorum dierum qui in martilogio con-
tinentur, cum vitis et miraculis eorundem. Quorundam
tamen plenius, et quorundam brevius, prout commode
reperiri poterant, et voluminis quantitas et congruen-
cia exigebat. ¶ Terciusdecimus autem liber colli-
gitur ex gestis et dictis patrum cum quibusdam narra-
cionibus, qui ferme manet integer secundum compilacio-
nem dicti Johannis, excepto quod [illegible] distinxi
et prima addidi circa finem. In singulis enim libris
quedam incidencia et narraciones diversis in locis
inserui. ¶ Et quia exemplaria non potui si-
mul habere ad votum, ideo in integrum duodecim
precedencium librorum, et in quartodecimo qui intitulatur
de addicionibus, apposui ea que in istis duodecim
libris vel omnino defecerunt, vel minus plene hucusque
[illegible] plura addidissem, si non [illegible]
nimia voluminis quantitas excessisset. ¶ Quod sicut
[illegible] aliud ex hoc volumine transsumi facere
potuit omnia que in integrum vel in quartodecimo
libro per me apposita sunt, redigit suis locis et diebus
in libris duodecim supradictis. ¶ Quoniam insuper
libros et capitula speculi historialis sibi inseruit
ex eis aliquid in hoc opus. Et tabulam [illegible]
[illegible] quorum gesta in hijs libris con-
tinentur composui secundum ordinem alphabeti. Addi-
di et kalendarium cum eodem secundum ordinem mensium
et dierum. ¶ Verum quia presens volumen non solum
de nominibus sed eciam de multis aliis sanctis compilatum est,
ideo in eius principio [illegible] de impositione no-
minis [illegible] salvatoris [illegible] qui est sanctorum
[illegible] et [illegible] ordinis monast-
[illegible] habitum [illegible] regularem. Ideo hoc presens
volumen nominavi ut patet [illegible] Sanctilogium
Jesu Christi seu Sanctilogium salvatoris. ¶ Ceterum quia
[illegible] quedam sint facta gesta et
[illegible] de [illegible] et [illegible] aliorum [illegible]
contingit detractiones et murmura, murmurationes et
[illegible] dissensiones et alia vicia [illegible] et
aures [illegible] ut non loquatur os nostrum opera hominum
[illegible] ut [illegible] quociens [illegible] loqui vel audire
possimus de [illegible] gestis virorum sanctorum et sanctarum, et ut
predicatores verbi dei in hoc presenti monasterio de Syon
qui ex divina revelatione [illegible] patrum vitas et
sanctorum miracula inter alia [illegible]
[illegible] utilitatem [illegible]
quibusdam exemplis qui verbis [illegible]
[illegible] Sanctilogium [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] supplicare
dicens: Mirabilem deum in sanctis suis venite ado-
remus collaudantes. [illegible] lectoribus et
auditoribus humiliter supplicans, ut divine caritatis in-
tuitu pro me [illegible] et pro hijs qui huius operis expensis
[illegible] apud [illegible] salvatorem nostrum [illegible] Jesum
Christum [illegible] quatinus ob suorum [illegible] geni-
tricis [illegible] et [illegible] nobis [illegible] et graciam
in presenti et [illegible] in [illegible] dignetur.
Qui cum deo patre et spiritu sancto vivit et regnat deus
per infinita secula seculorum. Amen.

¶ Explicit prologus. Incipit tabula.

Aaron et Iulius (?). li. 6. ca. 30.
Acca episcopus. li. 10. ca. 20.
Adelbus (?) monachus. li. 12. ca. 31.
Adrianus abbas. li. 1. ca. 12.
Aidanus (?) martir. li. 9. ca. 9.
Adventus domini. li. 11. ca. 30.
Ad vincula sancti petri. li. 8. ca. 1.
Afra martir. li. 8. ca. 4.
Agatha virgo. li. 2. ca. 4.
Agapes, Chionia et Hirenes. li. 4. ca. 3.
Agapitus puer. li. 8. ca. 18.
Agapitus papa. li. 4. ca. 22.
Agilus abbas. li. 8. ca. 30. li. 10. ca. 4.
Agnes virgo. li. 1. ca. 21.
Agnes secundo. li. 1. ca. 28.
Aidanus abbas. li. 2. ca. 28.
Agius (?). li. 8. ca. 31. li. 12. ca. 40.
Alcmundus (?) episcopus. li. 9. ca. 1.
Albanus martir. li. 6. ca. 22.
Albanus confessor. li. 10. ca. 21.
Albeus episcopus. li. 9. ca. 12.
Albinus episcopus. li. 3. ca. 1.
Aldelmus episcopus. li. 4. ca. 24.
Alexander episcopus. li. 4. ca. 18.
Alexander, Eventius et Theodolus. li. 5. ca. 3.

Distinctio librorum